

Entrevista

“La violència s’afegeix a la incapacitat de l’estat per atendre els drets dels migrants”

Reynaldo Germán Martínez

Sociòleg i expert en migracions al Col·legi de la Frontera Sud de Mèxic

La matança de 72 migrants centramericans i sud-americans a mans d’un grup de narcotraficants a només 160 quilòmetres de la frontera amb els Estats Units ha disparat les alarmes respecte a l’assetjament que pateixen des de fa temps les persones que travessen Mèxic per a arribar al nord. Les agressions han augmentat amb l’onada de violència que colpeja el país per la guerra entre el narcotràfic, segons el sociòleg i expert en migracions al Col·legi de la Frontera Sud de Mèxic, Reynaldo German Martínez.

—L’assassinat de 72 migrants ha fet saltar a l’opinió pública internacional la vulnerabilitat d’aquells que travessen Mèxic per a arribar als EUA.

—Aquesta barbaritat és el reflex de la capacitat operativa del crim organitzat i la incapacitat de l’estat mexicà per a atendre els drets bàsics dels migrants. Més enllà dels 72 assassinats, des de fa anys els migrants són objecte d’una escala diversa de vulneracions als seus drets: l’extorsió, el segrest amb fins d’explotació laboral i sexual, les violacions a les dones han estat constants i a mans tant dels delinqüents com de les forces de seguretat de l’estat, sovint corruptes.

—Però com s’hi arriba, a aquesta vulneració sistemàtica dels drets dels migrants?

—Per la condició d’indocumentats. L’enduriment de les fronteres a partir de l’11 de setembre del 2001 els obliga a entrar al país de manera il·legal i els confia als *coyotes*, que moltes vegades ja van conxorxats amb el crim organitzat. O encara que vagin sols, han de caminar, nit i dia, per llocs desconeguts i fugint de la policia. La clandestinitat els torna presa fàcil de les xarxes de delinqüència.

—Com ha influït el creixement del narcotràfic en els últims anys?

—Segons un informe de la Comissió Nacional de Drets Humans, només entre el setembre del 2008 i el febrer del 2009, van ser segrestats 9.758 migrants, és a dir, uns 1.600 el mes. Ara bé, el segrest no tan sols té relació amb la condició de vulnerabilitat dels migrants, sinó que és fruit del context que viu Mèxic, amb un estat desbordat pel crim organitzat. I no són únicament els narcotraficants, sinó les xarxes que viuen de l’extorsió i la violència a l’ombra d’aquests. Hi ha hagut casos de bandes que fan servir el nom d’un càrtel per a sembrar la por. I, a més, hi ha corporacions municipals que són part del crim, i també la mateixa policia.

MARIA JOSEF SISCAR

—Què s’ha d’exigir al govern?

—La protecció dels drets humans és una obligació de l’estat i alhora és la gran assignatura pendent. Només que s’acompliren els propis protocols i programes que té el govern per a protegir els drets dels migrants seria un avenç significatiu. Comprometre totes les instàncies governamentals i integrar les organitzacions civils d’ajuda als migrants. Igualment, generar la cultura de denúncia en cas de violacions i la rendició de comptes de les institucions vinculades a tot aquest àmbit.

També cal propagar la cultura de la tolerància. La xenofòbia que impera a Mèxic promou la indiferència cap als assetjaments que sofreixen els migrants. I ara són els centramericans, però demà també seran els nacionals que vagin cap als EUA, les víctimes.

—I els governs centramericans?

—Haurien de pressionar més a Mèxic. Però són governs que han desatès el paper emprenedor i generador de feina i han deixat als migrants la responsabilitat de fer créixer el país. El Salvador i Hondures viuen de les trameses que reben dels compatriotes que viuen als EUA, que representen vora el 40% del seu PIB. La migració s’ha convertit en una alternativa de vida per a fugir de la misèria i la violència, allí i aquí. Hom calcula que cada any travessen la frontera del sud de Mèxic unes 400.000 persones, la gran majoria centramericanes.

Maria Josef Siscar